

Sygn. akt I CSK 678/09

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 października 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tadeusz Wiśniewski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSA Jan Kremer

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa M. W. i A. W.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Wojewodę X.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 13 października 2010 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 16 czerwca 2009 r., sygn. akt I ACa (...),

oddala skargę kasacyjną; zasądza od pozwanego Skarbu Państwa - Wojewody X. na rzecz powodów M. i A. W. kwotę 3 600 (trzy tysiące sześćset) zł tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Wyrokiem z dnia 16 czerwca 2009 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację pozwanego Skarbu Państwa - Wojewody X. od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 29 października 2008 r., którym zasądzono od pozwanego na rzecz powodów M. W. i A. W. po 1.527.500 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 29 października 2008 r. do dnia zapłaty oraz umorzono postępowanie w zakresie kwoty 283.400 zł, w pozostałym zaś zakresie oddalono powództwo. Przedmiotem sporu było roszczenie związane z przysługującym powodom prawem własności nieruchomości położonej na terenie objętym działaniem dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów (...) (Dz. U. Nr 50, poz. 279 ze zm.).

Od rozstrzygnięcia tego skargę kasacyjną wniosła strona pozwana, która podniosła m.in. zarzut naruszenia art. 361 § 2 k.c. w zw. z art. 363 § 2 k.c. w zw. z art. 128 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn.: Dz. U. z 2004 r. Nr 261, poz. 2603 ze zm.) poprzez ustalenie odszkodowania według przepisów określających odszkodowanie za wywłaszczenie nieruchomości obowiązujących w dacie wyrokowania, a nie w chwili zdarzenia oraz niewłaściwe zastosowanie art. 3 i art. 54 ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. z 1974 r. Nr 10, poz. 64 ze zm.) w zw. z art. 363 § 2 k.c. przy ustalaniu wysokości odszkodowania. Z tych przyczyn pozwany wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w całości i jego zmianę przez oddalenie powództwa, ewentualnie o uchylenie wyroku jego zmianę przez oddalenie powództwa ponad kwotę 18.250 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Nie ulega wątpliwości - jak to trafnie przyjął Sąd drugiej instancji - że do zgłoszonych roszczeń odszkodowawczych powodów miały zastosowanie przepisy art. 160 k.p.a. i nast. w zw. z art. 5 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 162, poz. 1692) . Zgodnie zaś z art. 160 § 1 k.p.a., stronie, która poniosła szkodę wskutek wydania decyzji z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. albo stwierdzenia nieważności decyzji administracyjnej przysługuje odszkodowanie od organu, który wydał decyzję z naruszeniem art. 156 § 1 k.p.a. Szkodę tę określa się jako różnicę pomiędzy stanem, jaki by zaistniał, gdyby nie została wydana odmowna decyzja o przyznaniu poprzednikom prawnym powodów

prawa własności czasowej a obecnym stanem majątkowym wyrażającym się w braku w majątku powodów tego prawa (prawa użytkowania wieczystego). W uchwale Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2006 r., III CZP 99/06 (OSNC 2007, z. 6, poz. 79) przesądzone w omawianym zakresie legitymację bierną Skarbu Państwa. Z drugiej natomiast strony należy uwzględnić ustalenie faktyczne zawarte w zaskarżonym wyroku, że nieruchomości, w stosunku do której odmówiono ustanowienia prawa własności czasowej, podlegałyby wywłaszczeniu na cele publiczne (rozbudowa drogi publicznej).

Najistotniejszą jednak kwestią w sprawie stanowił problem sposobu wyceny wysokości poniesionej przez pozwanych szkody. Zdaniem skarżącego Skarbu Państwa, należało w tym zakresie odwołać się do zasad określonych w art. 3 i art. 54 ustawy z 12 marca 1958 r., ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, które w razie przyznania powodom prawa własności czasowej regulowałyby zagadnienie wysokości odszkodowania należnego powodom z tytułu wywłaszczonej nieruchomości. Dlatego błędne było, zdaniem skarżącego, odwołanie się przez sądy *meriti* do zasad wyceny odszkodowania z tytułu wywłaszczenia obowiązujących w dacie orzekania, a zatem do regulacji wynikającej z art. 361 § 2 w zw. z art. 363 § 2 k.c. i art. 128 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.

Poglądu tego nie można jednak podzielić. Zastosowanie do dochodzonych przez powodów roszczeń przepisów art. 160 § 1 k.p.a. i n. ma ten skutek, że stosowane są one także w zakresie dotyczącym reguł przedawnienia i sposobu ustalania wysokości odszkodowania (art. 160 § 2 k.p.a., art. 160 § 6 k.p.a.). W orzecznictwie Sądu Najwyższego nie budzi bowiem wątpliwości, że zdarzeniem sprawczym wywołującym szkodę jest wydanie wadliwej decyzji administracyjnej, lecz dopiero wydanie decyzji stwierdzającej to naruszenie decyduje o możliwości skutecznego dochodzenia roszczenia (zob. uchwałę składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z 7 grudnia 2006 r., III CZP 99/06, OSNC 2007, nr 6, poz. 79; oraz wyrok SN z 4 kwietnia 2008 r., I CSK 464/07, niepubl.). Skoro więc zostało ustalone w sprawie, że powodowie (ich poprzednicy prawni) utracili definitywnie prawo majątkowe (własność czasową), a w 2007 r. odmówiono powodom ustanowienia prawa użytkowania wieczystego, to nadal trwał uszczerbek w ich majątku. Rozmiar tego uszczerbku sądy *meriti* ustalały zgodnie z odesłaniem przewidzianym w art. 160 § 2 k.p.a., tj. na podstawie art. 363 § 2 k.c. (według stanu nieruchomości w czasie wydania nieważnej decyzji z 1956 r. i według cen aktualnych). W tej sytuacji nie można twierdzić, że naruszono zasady określenia

wysokości odszkodowania, przewidziane w art. 361 § 2 k.c. w zw. z art. 160 § 2 k.p.a. Nieuzasadniony jest w konsekwencji zarzut skarżącego, że wysokość przysługującego powodowi odszkodowania powinna być obliczana na podstawie przepisów ustawy z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości, tj. przepisów nieobowiązujących już w czasie powstania skutecznych wobec Skarbu Państwa roszczeń o naprawienie szkody, wyrządzonej nieważną decyzją administracyjną z 1956 r. o odmowie przyznania wskazanego w niej prawa majątkowego. Pogląd taki został wprost wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 6 marca 2008 r., I CSK 472/07, nie publ., a Sąd Najwyższy w obecnym składzie w pełni go podziela.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy oddalił skargę kasacyjną pozwanego jako nieuzasadnioną (art. 398¹⁴ k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 398²¹ w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.